

ಕನ್ನಡದ ಆರಂಭಿಕ ವೃತ್ತಿರಂಗ ಕಲಾವಿದೆಯರ ಸಮಸ್ಯೆ ಮತ್ತು ಸವಾಲುಗಳು

ಸ್ವಾತಿ ಕೆ.ಎಸ್*

*ಸಂಶೋಧನಾಧಿಪತಿ, ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಧ್ಯಯನ ವಿಭಾಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ, ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯ.

Abstract:

ಮಹಿಳೆಯರು ಅಭಿನಯವನ್ನು ವೃತ್ತಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಒಂದು ಊರಿನಿಂದ ಮತ್ತೊಂದು ಊರಿಗೆ ಸಂಚರಿಸಿ ನಾಟಕಗಳಲ್ಲಿ ಅಭಿನಯಿಸುವುದರ ಮುಖೇನ ತಮ್ಮ ಜೀವನವನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡಿರುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ವೃತ್ತಿರಂಗಭೂಮಿ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಪುರುಷರಷ್ಟೆ ಪ್ರಮುಖಪಾತ್ರ ವಹಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ರಂಗಭೂಮಿಯ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಪಾತ್ರ ಹಾಗೂ ಅವರು ಎದುರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಸಮಸ್ಯೆ ಮತ್ತು ಸವಾಲುಗಳನ್ನು ಈ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ.

Keywords: ಮಹಿಳೆ, ವೃತ್ತಿರಂಗಭೂಮಿ, ನಾಟಕ ಮಂಡಳಿ, ಕಲಾವಿದೆಯರು.

ಪ್ರವೇಶಿಕೆ

ಮಹಿಳೆಯರು ವೃತ್ತಿ ರಂಗಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಿಂತ ಮುಂಚೆ ಜನಪದ ರಂಗದಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಮನೆಯಂಗಳದ ರಂಗದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆ ನಾಯಕಿಯಾಗಿ, ನಟಿಯಾಗಿ, ವಾದ್ಯಗಾಯನಿಯಾಗಿ ಭಾಗವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಜನಪದ ನಾಟಕ ಪ್ರಕಾರವಾದ 'ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಪಾರಿಜಾತ'ದಲ್ಲಿ ಕೌಜಲಿಗೆ ನಿಂಗವ್ವ ಅಭಿನಯಿಸಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ಪಡೆದರು. ಈ ಜನಪದ ರಂಗಭೂಮಿಗಿಂತ ಭಿನ್ನವಾಗಿ ವೃತ್ತಿರಂಗಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯ ಅಸ್ತಿತ್ವ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ನಾಟಕಗಳು ಮರಾಠಿಮಯವಾಗಿ ಕನ್ನಡ ನಾಡು-ನುಡಿಗೆ ಪೆಟ್ಟು ಬಿದ್ದಂತಾಗಿದ್ದನ್ನು ಗಮನಿಸಿದ ಕನ್ನಡಾಭಿಮಾನಿಗಳಾದ ಸಕ್ಕರಿಬಾಳಾಚಾರ್ಯರು 1877ರಲ್ಲಿ 'ಶ್ರೀ ವೀರನಾರಾಯಣ ಪ್ರಸಾದಿಕ ಕೃತಪುರ ನಾಟಕ ಮಂಡಳಿ'ಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಕನ್ನಡ ವೃತ್ತಿರಂಗಭೂಮಿಗೆ ಅಡಿಪಾಯ ಹಾಕಿಕೊಟ್ಟರು ಇದರ ದಾರಿಯಲ್ಲೇ ಅನೇಕ ನಾಟಕ ಮಂಡಳಿಗಳು ಉದಯಿಸಿ ಕನ್ನಡ ವೃತ್ತಿರಂಗಭೂಮಿಯ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಕಾರಣವಾದವು. ಮರಾಠಿಗರ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಕನ್ನಡ ವೃತ್ತಿರಂಗಭೂಮಿ ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಬಂದರೂ ತನ್ನ ಸಂಪ್ರದಾಯವನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಡಲಿಲ್ಲ. ಅದರಲ್ಲಿ ನೋಡುವುದಾದರೆ ಮಹಿಳೆಯರ ರಂಗಪ್ರವೇಶ ನಿಷೇಧ ಕುರಿತು "ಕನ್ನಡ ರಂಗಭೂಮಿ ಇಡಿಯಾಗಿ ಪಾರ್ಸಿ ಮತ್ತು ಮರಾಠಿ ಕಂಪನಿಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸಲಿಲ್ಲ. ಬಾಹ್ಯದಂತಹ ಆಕರ್ಷಣೆಗಳಿಗೂ ಒಳಪಟ್ಟರೂ ಸಹ ತನ್ನದೇ ಆದ ನಿಯಮಗಳೊಂದಿಗೆ ಮುಂದುವರೆಯಿತು. ಅಂತಹ ನಿಯಮಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರೇ ಸ್ತ್ರೀ ಪಾತ್ರವನ್ನು ಮಾಡುವ ನಿಷೇಧವು ಒಂದು."¹

Please cite this article as: ಸ್ವಾತಿ ಕೆ.ಎಸ್. (2023). ಕನ್ನಡದ ಆರಂಭಿಕ ವೃತ್ತಿರಂಗ ಕಲಾವಿದೆಯರ ಸಮಸ್ಯೆ ಮತ್ತು ಸವಾಲುಗಳು. ಸೃಜನಿ: ಇಂಡಿಯನ್ ಜರ್ನಲ್ ಆಫ್ ಇನ್ನೋವೇಟಿವ್ ರಿಸರ್ಚ್ ಅಂಡ್ ಡೆವಲಪ್‌ಮೆಂಟ್, 1(6), 118-122.

ಆರಂಭಿಕ ಕಾಲಘಟ್ಟದ ಕಂಪನಿಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀ ಪ್ರವೇಶ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಸ್ತ್ರೀ ಪಾತ್ರಗಳನ್ನು ಪುರುಷರು ಸ್ತ್ರೀ ಅಲಂಕಾರಗಳೊಂದಿಗೆ ಅಭಿನಯಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಕಾಲ ಉರುಳಿದಂತೆ ಸ್ತ್ರೀಯರು ನಾಟಕಗಳಲ್ಲಿ ಪಾತ್ರ ನಿರ್ವಹಿಸಿಕೊಡದೆಂಬ ಪುರುಷ ಪ್ರಧಾನ ಸಮಾಜದ ನಿರಾಕರಣೆಯನ್ನು ಮುರಿದು ವೃತ್ತಿರಂಗಕ್ಕೆ ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಟ್ಟವರು ಶಿವಮೂರ್ತಿ ಸ್ವಾಮಿ ಕಣಬರ್ಗಿ ಮಠರವರು. ಇವರು 'ಕಣ್ಣೂರು ಶ್ರೀ ಕಾಡಸಿದ್ದೇಶ್ವರ ಸಂಗೀತ ನಾಟಕ ಮಂಡಳಿ'ಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ನಾಟಕಗಳಲ್ಲಿ ನೈಜತೆ ತರಲೆಂದು ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಪಾತ್ರ ಮಾಡಲು ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಟ್ಟರು. ಐತಿಹಾಸಿಕವಾಗಿ ಲಕ್ಷ್ಮಾಸಾನಿ, ರೇಣುಸಾನಿ ಈ ಕಂಪನಿಯ ಮೊದಲ ನಟಿಯರಾದರು ಅಭಿನಯ ಕೌಶಲ್ಯದಿಂದ ಎಲ್ಲವನ್ನಿಗೇ ಜನಮೆಚ್ಚುಗೆ ದೊರೆಯಿತು. ಅವಳೇ ವೃತ್ತಿರಂಗದ ಮೊದಲ ನಟಿ² ಎನ್ನುವುದು ರಂಗ ತಜ್ಞರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವಾಗಿದೆ. ಲಕ್ಷ್ಮಾಸಾನಿ, ರೇಣುಸಾನಿ, ಎಲ್ಲವೂ ಇವರ ಆಗಮನದಿಂದ ವೃತ್ತಿರಂಗ ಕಂಪನಿಗೆ ಕಲಾವಿದೆಯರ ಮಹಾಪೂರವೇ ಹರಿದುಬಂತು. ಕಂಪನಿಗಳಿಗೆ ಸೇರಿದಂತಹ ಕಲಾವಿದೆಯರು ಕೌಟುಂಬಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ವಿವಿಧ ರೀತಿಯ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸುವ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ನಿರ್ಮಾಣವಾಯಿತು. ಈ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ನಡುವೆ ನಾಟಕ ಕಂಪನಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ಅನೇಕ ರೀತಿಯ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸುತ್ತಿದ್ದರೂ ಈ ಎಲ್ಲಾ ಸಮಸ್ಯೆ ಮತ್ತು ಸವಾಲುಗಳ ನಡುವೆಯೇ ನಾಟಕಾಭಿನಯ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ನೆಲೆ ಕಂಡುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.

ದುರ್ಬಲ ಮತ್ತು ತಳವರ್ಗದ ಮಹಿಳೆಯರು ರಂಗಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಈ ಸಮುದಾಯದವರ ಜೀವನ ನಿರ್ವಹಣೆ ಕಷ್ಟಸಾಧ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ಕುಟುಂಬದ ಸಂಕಷ್ಟವನ್ನು ನಿವಾರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದೆಂಬ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ವೃತ್ತಿರಂಗಭೂಮಿಯನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಅಂದರೆ ಬಹುತೇಕ ಮಹಿಳಾ ಕಲಾವಿದರು ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ನಡುವೆಯೇ ವೃತ್ತಿರಂಗಭೂಮಿಯನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಕೆಲವು ಮಹಿಳೆಯರು ಕಲಾವಿದರ ಕುಟುಂಬದಿಂದ ಬಂದವರಾಗಿದ್ದರೆ ಕೆಲವರು ಯಾವುದೇ ಹಿನ್ನೆಲೆ ಇಲ್ಲದೆ ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ವೃತ್ತಿ ರಂಗಭೂಮಿಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದ್ದರು. ಇಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಬಹುದಾದ ಅಂಶವೆಂದರೆ ಬಹುತೇಕ ಕಲಾವಿದೆಯರು ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಮೂಲಕವೇ ರಂಗಭೂಮಿಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದ್ದರು.

ವೃತ್ತಿರಂಗಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಕಲಾವಿದೆಯರಲ್ಲಿ ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕ ಮೂಲದವರು ಹೆಚ್ಚಿನವರು. ಈ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ವೃತ್ತಿರಂಗಭೂಮಿ ಕಲಾವಿದೆಯರಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಹೆಚ್ಚು ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ನಡೆದಿವೆ. ವೃತ್ತಿರಂಗಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸಿ ತನಗೆ ಎದುರಾಗುವ ಸವಾಲುಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಎದುರಿಸಿ ನಟಿಯಾಗಿ, ಕಂಪನಿ ಮಾಲೀಕಳಾಗಿ, ತೆರೆಮರೆಯ ಪ್ರತಿಭೆಯಾಗಿ, ಸಂಗೀತಗಾರ್ತಿಯಾಗಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾದ ಕಲಾವಿದೆಯರಿದ್ದು, ಇವರು ಇನ್ನೊಬ್ಬರಿಗೆ ಪ್ರೇರಣೆಯಾಗುವಂತಹ ಸಾಧನೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ.

ಮಹಿಳಾ ಕಲಾವಿದರಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾಬಾಯಿ ಗುಳೇದಗುಡ್ಡ, ಗಂಗೂಬಾಯಿ ಗುಳೇದಗುಡ್ಡ, ಸೋನುಬಾಯಿ ದೊಡ್ಡಮನಿ, ಬಳ್ಳಾರಿ ಲಲಿತಮ್ಮ, ಕುಕುನೂರು ರೆಹಮಾನವ್ವ, ಪ್ರಮೀಳಾ ಗುಡೂರು, ಸರೋಜಮ್ಮ ದುತ್ತರಗಿ, ಚಿಂದೋಡಿ ಲೀಲಾ, ಸುಭದ್ರಮ್ಮ ಮನ್ನೂರು, ಕೆ.ನಾಗರತ್ನಮ್ಮ, ಕೆ. ಅಶ್ವತಮ್ಮ, ಮಳವಳ್ಳಿ ಸುಂದ್ರಮ್ಮ, ಬಿ.ಜಯಮ್ಮ, ಜಿ.ಸುಂದರಮ್ಮ, ಶಾಂತಾ ಹುಬಳೀಕರ ಪ್ರಮುಖರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಕಲಾವಿದೆಯರನ್ನು ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅವರು ಎದುರಿಸಿದ ಸಮಸ್ಯೆ ಮತ್ತು ಸವಾಲುಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲಾಗಿದೆ.

ರಂಗಭೂಮಿ ಮಹಿಳಾ ಕಲಾವಿದೆಯರ ತೆರೆಯ ಮುಂದಿನ ಬದುಕು ಒಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿದ್ದರೆ, ತೆರೆಮರೆಯ ಬದುಕು ಇನ್ನೊಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ. ರಂಗದ ಮೇಲೆ ಅಧಿಕಾರಿಯಾಗಿ, ರಾಣಿಯಾಗಿ, ಸಿರಿವಂತೆಯಾಗಿ ಮೆರೆದರೆ ನಿಜ ಜೀವನ ದುಸ್ಥರದಿಂದ ಕೂಡಿರುತ್ತದೆ. ಎಷ್ಟೆ ಸಮಸ್ಯೆಯಿದ್ದರೂ ರಂಗದ ಪಾತ್ರಕ್ಕೆ ಧಕ್ಕೆಯಾಗದಂತೆ ತಮ್ಮ ನೋವುಗಳನ್ನು ನುಂಗಿಕೊಂಡು ಅಭಿನಯಿಸುವುದು ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಸ್ವಂತ ಮಕ್ಕಳು, ಹೆತ್ತವರು, ಬಂಧುಗಳ ದುರಂತ ವಿಷಯ ಕೇಳಿಯೂ ಸಹ ಆ ಕ್ಷಣ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಮರೆತು ಪಾತ್ರಕ್ಕೆ ನ್ಯಾಯವನ್ನು ಒದಗಿಸಿದ ಎಷ್ಟೋ ಉದಾಹರಣೆಗಳು ನಮ್ಮ ಕಣ್ಣು ಮುಂದಿವೆ. ಅನೇಕ ನಾಟಕ ಕಂಪನಿಗಳು ಮಹಿಳಾ ಕಲಾವಿದರನ್ನು ತಮ್ಮ ಸ್ವಾರ್ಥಕ್ಕಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಅನೇಕ ಘಟನೆಗಳನ್ನು ಉದಾಹರಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಪ್ರಮೀಳಾ ಗುಡೂರು ಎಂಬ ಕಲಾವಿದೆ ಎದರುಸಿರುವ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ನೋಡುವುದಾದರೆ ಅವರ ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿರುವಂತೆ “ಕಂಪನಿಯಲ್ಲಿ ನರಸವ್ವನ ಪಾರ್ಶ್ವ ಮಾಡುವ ಕಲಾವಿದೆಯರು ಇದ್ದಾಗಲೂ ಎಚ್.ಟಿ ಅರಸರು ಅವರಿಂದ ಮಾಡಿಸಲಿಲ್ಲ. ಬದಲಾಗಿ ಒತ್ತಾಯದಿಂದ ಪ್ರಮೀಳಮನವರಿಂದಲೇ ಮಾಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಒಂದು ದಿನವಂತೂ ನರಸವ್ವನ ಪಾತ್ರ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ವೇಳೆ ಪ್ರಮೀಳಮನವರಿಗೆ ಹೊಟ್ಟೆ ನೋವು ಕಾಣಿಸಿತು. ಅದನ್ನು ಲೆಕ್ಕಿಸದೆ ಎಡಗೈಯಲ್ಲಿ ಹೊಟ್ಟೆ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ನೋವುನುಂಗುತ್ತಲೆ ಸಂಭಾಷಣೆ ಹೇಳಿದರು.”³

ಕಂಪನಿಯನ್ನು ಸೇರಿದ ಕಲಾವಿದೆಯರ ಜೀವನ ಸುಖದ ಸುಪ್ಪತ್ತಿಗೆಯಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲಾ ರೀತಿಯ ಏರಿಳಿತಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಕಂಪನಿ ಸೇರಿದ ಕಲಾವಿದೆಯರೆಲ್ಲ ಕಂಪನಿ ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತದೋ ಅಲ್ಲಿ ಹೋಗುವುದು, ಎಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲುತ್ತದೋ ಅಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲುವುದು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ಇವರದ್ದು ನೆಲೆಯಿಲ್ಲದ ಅಲೆಮಾರಿ ಬದುಕು. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಇವರ ಮಕ್ಕಳು ಮತ್ತು ಕುಟುಂಬದ ಸದಸ್ಯರು ಶಿಕ್ಷಣ, ತಾಯಿ ಮಮತೆಯಿಂದ ವಂಚಿತರಾದರು. ಹೀಗೆ ಕಂಪನಿ ಹಿಂದೆ ಹೊರಟ ಕಲಾವಿದೆಯರು ಸ್ಥಳೀಯರ ಬೆದರಿಕೆಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸಬೇಕಾದಂತಹ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳು ಕೂಡ ಬಂದೊದಗಿವೆ. ಮರಿಯಮ್ಮನಹಳ್ಳಿ ನಾಗರತ್ನಮ್ಮ ತಿಳಿಸುವಂತೆ “ಒಂದೇ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಎರಡೂ ಸಂಘದವರು ಒಂದೇ ದಿನ ಪ್ರದರ್ಶನ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡರು. ಎರಡೂ ನಾಟಕಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಅಭಿನಯಿಸುವುದಾದರೂ ಹೇಗೆ? ಸರಿ ನಾನೇ ಒಂದು ತೀರ್ಮಾನಕ್ಕೆ ಬಂದು ಮೊದಲು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡ ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಅಭಿನಯಿಸುವುದಾಗಿ ಹೇಳಿದೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಅವರು ಒಪ್ಪಲಿಲ್ಲ ಇನ್ನೊಂದು ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಪಾತ್ರ ಮಾಡಿದರೆ ಮತ್ತೊಂದು ಗುಂಪಿನ ಯುವಕರು ಮುಖಕ್ಕೆ ಆಸಿಡ್ ಎರಚುವ ಬೆದರಿಕೆ ಹಾಕಿದರು”⁴ ಇಂತಹ ಅನೇಕ ಆತಂಕದ ಸಂದರ್ಭಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸುವುದು ಕಲಾವಿದೆಯರಿಗೆ ದೊಡ್ಡ ಸವಾಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಕಲಾವಿದೆಯರು ಕೇವಲ ನಟಿಯಾಗಿ ತಮ್ಮ ಪಾತ್ರ ನಿಭಾಯಿಸದೆ ಕಂಪನಿ ಮಾಲೀಕಳಾಗಿ, ಪುರುಷ ಕೇಂದ್ರಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ಸಮನಾಗಿ ನಿಂತು ಕಂಪನಿಯನ್ನು ನಿಭಾಯಿಸಿದ್ದಾಳೆ. ಪುರುಷ ಮಾಲೀಕರು ತಮ್ಮ ಕಂಪನಿಯ ಬೆಳವಣಿಗೆಗಾಗಿ ಕಲಾವಿದೆಯರು ತಮ್ಮ ಕಂಪನಿ ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಬಾರದೆಂದು ಉಪ ಪತ್ನಿಯರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಸ್ವಾರ್ಥ ಮನೋಭಾವ ತಾಳುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಮಹಿಳಾ ಕಲಾವಿದರು ನಿಸ್ವಾರ್ಥದಿಂದ ಕಲಾಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಸುಂದರಮ್ಮ ‘ಶ್ರೀ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಲಕ್ಷ್ಮೀ ನಾಟಕಸಭಾ’ ಕಂಪನಿ ಕಟ್ಟಿ ಏಳಿಗೆಗೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತಾರೆ. ನಂತರದ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಆರ್ಥಿಕ ದುಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಎದುರಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಆದಾಯ ಕಡಿಮೆಯಾದ್ದರಿಂದ ಕಂಪನಿಯನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಇವರ

ಸಂಗೀತ ಅಭಿನಯ ಇವರನ್ನು ಕೈ ಬಿಡಲಿಲ್ಲ. ಪ್ರಮೀಳಾ ಗುಡೂರುರವರು ಕೂಡ ನಟಿಯಾಗಿದ್ದು ಕಂಪನಿ ಮಾಲೀಕಳಾಗಿ 'ಶ್ರೀ ಹುಲ್ಲೇಶ್ವರ ನಾಟ್ಯ ಸಂಘ ಗುಡೂರು' ಕಂಪನಿಯನ್ನು ಕಟ್ಟುತ್ತಾರೆ. ಈ ಕಂಪನಿಯ ವಿಶೇಷತೆ ಕೇವಲ ಸ್ತ್ರೀ ಕಲಾವಿದರು ಇದ್ದದ್ದು. ತಾನು ಕಲಾವಿದೆಯಾಗಿದ್ದು ಕಲಾವಿದೆಯರ ಆರ್ಥಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನರಿತು ಹಣ ಕೊಡುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಿದ್ದರು. ಈ ಕಂಪನಿ ಆರ್ಥಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಯಿಂದ ನಿಂತಿತು. ಹೀಗೆ ಮಹಿಳಾ ಕಲಾವಿದೆಯರಾಗಿದ್ದು ಕಂಪನಿ ಕಟ್ಟಿ ಆರ್ಥಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಎದುರಿಸಿ ಸವಾಲಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಅವುಗಳಿಂದ ಪಾರಾಗಿ, ಮತ್ತೆ ಕೆಲವು ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೀಡಾಗಿ ಕಂಪನಿಗಳನ್ನು ಮುಚ್ಚಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಇಂತಹ ಪ್ರಾರಂಭದ ಅನೇಕ ವೃತ್ತಿರಂಗ ಕಲಾವಿದೆಯರು ಇಂದಿನ ರಂಗಕಲಾವಿದೆಯರಿಗೆ ಸ್ಪೂರ್ತಿಯನ್ನು ನೀಡುವ ನಿರ್ದೇಶಕರಂತೆಯೇ ಇಂದಿಗೂ ಕಾಣುತ್ತಾರೆ. ಅಂತವರ ನೆರಳಿನಲ್ಲಿ ಬದುಕು ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುವ ಸೌಜನ್ಯತೆ ಇಂದಿನ ವೃತ್ತಿರಂಗ ಕಲಾವಿದೆಯರಲ್ಲಿ ಬಂದರೆ ಅಂದು ಅವರ ಹೋರಾಟದ ಬದುಕಿಗೆ ಒಂದು ಅರ್ಥಸಿಗುವಂತಾಗುತ್ತದೆ.

ವೃತ್ತಿರಂಗಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕೆಳಸಮುದಾಯದ ಕಲಾವಿದೆಯರು ಕಂಡು ಬರುತ್ತಾರೆ. ಮುಸ್ಲಿಂ, ನಾಯಕ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಕಲಾವಿದೆಯರನ್ನು ವೃತ್ತಿರಂಗಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಕೆಳದರ್ಜೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಣುತ್ತಾರೆ. ಮಹಿಳಾ ಕಲಾವಿದರನ್ನು ನೋಡುವ ದೃಷ್ಟಿಕೋನವೇ ಬೇರೆಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಪುರುಷರು ಏನೇ ಮಾಡಿದರು ಸಹಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆನ್ನುವ ಮನಸ್ಥಿತಿ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಾಣವಾಗಿದ್ದು ಕಷ್ಟಗಳು ಬಂದರೂ ಸ್ವೀಕರಿಸಬೇಕೆನ್ನುವ ಮನೋಧೋರಣೆ ವೃತ್ತಿರಂಗಭೂಮಿಯಲ್ಲಿತ್ತು. ಮಹಿಳೆಯರು ಸಮಾಜದ ಭಾಗವಾಗಿ ತಮ್ಮ ಜೀವನೋಪಾಯಕ್ಕಾಗಿ ರಂಗಭೂಮಿ ಕಲಾವಿದೆಯಾಗಿ ತಮ್ಮ ಅಭಿನಯದ ಮೂಲಕ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಮೌಲ್ಯಯುತ ಸಂದೇಶಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಇಂತಹ ಕಲಾವಿದರನ್ನು ಸೂಳೆಯರು ಎಂದು ಸಂಬೋಧಿಸಿ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಕೀಳಾಗಿ ಕಾಣಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಇಂತಹ ಸಂಧಿಗ್ಧ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಎದುರಿಸಿ ತಮ್ಮದೇಯಾದಂತಹ ನೈತಿಕ ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.

ವೃತ್ತಿರಂಗದಲ್ಲಿ ಕಲಾವಿದೆಯರು ಹೊರಗಿನ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗಿಂತ ಕುಟುಂಬದೊಳಗಿನ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸಿ ಮುನ್ನಡೆಯಬೇಕಿದೆ. ಬಣ್ಣ ಹಚ್ಚಲು ಕೆಲವು ಕುಟುಂಬಗಳು ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ನೀಡಿದರೆ ಬಹುತೇಕ ಕುಟುಂಬಗಳು ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಅಭಿನಯ ಮಾಡಲು ಅವಕಾಶ ಕೊಟ್ಟು ನಂತರ ಅವರನ್ನು ಶೋಷಿಸುತ್ತವೆ. ಶಾಂತ ಹುಬಳಿಕರರು ಲಿಂಗಾಯತ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವರಾಗಿದ್ದು ಅನಿವಾರ್ಯ ಕಾರಣಗಳಿಂದ ವೃತ್ತಿರಂಗ ಸೇರಿದರು. ಗಂಡನ ನಡತೆಯಿಂದ ಬೇಸತ್ತು ಮಗನನ್ನು ವಿದ್ಯಾವಂತನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ಕನಸು ಹೊತ್ತು ಶ್ರಮಿಸಿದರು. ಆದರೆ ಮಗನ ನಡವಳಿಕೆಯಿಂದ ಅವರ ಆಸೆ ಈಡೇರಲಿಲ್ಲ. ಮಗನ ಕುರಿತು "ಪ್ರದೀಪ ಹಾಗೂ ಅವನ ಪತ್ನಿ ನಾನು ಮನೆ ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗುವುದನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ನಾನು ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಹೋಗುವ ತಯಾರಿಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದೆ ಮನಕ್ಕೆ ತಿಳಿಸಿ ಹೇಳಿದೆ ನಮ್ಮ ಧರ್ಮವು 'ವಾನಪ್ರಸ್ಥಾಶ್ರಮ'ವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತದೆಯಲ್ಲವೇ? ಈಗ ಅದರ ಸ್ವೀಕಾರ ಮಾಡುವ 'ಗೃಹಸ್ಥಾಶ್ರಮ' ಸಾಕಾಯಿತು."⁵ ಎಂದು ಬರೆದುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ರಂಗಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಎದುರಾಗುವ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸಿ ಕೌಟುಂಬಿಕ ಶೋಷಣೆಯನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿದರು.

ನಟಿಯಾಗಿ, ಕಂಪನಿಯ ಮಾಲೀಕಳಾಗಿ, ಸಂಗೀತಗಾರ್ತಿಯಾಗಿ, ತೆರೆಮರೆಯ ಪ್ರತಿಭೆಯಾಗಿ ವಿಭಿನ್ನ ನೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಧನೆ ಮಾಡಿ ವೃತ್ತಿರಂಗಭೂಮಿಗೆ ಕೊಡುಗೆ ನೀಡಿದಂತಹ ಕಲಾವಿದೆಯರ ಹಿಂದೆ ಸಂವೇದನೆಗಳು ಅಡಕವಾಗಿವೆ ಎಂಬುದು ಸೂಕ್ಷ್ಮಗ್ರಹಿಕೆಯ ನೆಲೆಯಾಗಿದೆ. ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಕೊನೆಯಿಲ್ಲ

ಎಂಬಂತೆ ಕಲಾವಿದೆಯರು ರಂಗ ಪ್ರವೇಶ ಆರಂಭದಿಂದಲೂ ಎದುರಿಸುತ್ತಾ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ರಂಗಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಹಲವಾರು ನಟಿಯರು ಬಡತನದ ಬದುಕು ನಡೆಸಿ ಅನೇಕ ಅಪಮಾನಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆರ್ಥಿಕ ಭದ್ರತೆ ಇಲ್ಲದೆ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಮೌಲ್ಯಯುತ ಬದುಕು ಬದುಕಲು ಕಾಣದೆ ಕೀಳರಿಮೆ, ಆತಂಕಗಳು ಸಹಜ ಸ್ವಭಾವ ಎನ್ನುವಂತೆ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಇದರ ನಡುವೆಯೂ ಅವರು ರಂಗಭೂಮಿ ಕ್ಷೇತ್ರದಿಂದ ಹಿಂಜರಿಯದೆ ವೃತ್ತಿರಂಗಭೂಮಿಗೆ ಭಿನ್ನ ಭಿನ್ನ ನೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೊಡುಗೆ ನೀಡಿರುವುದು ಶ್ಲಾಘನೀಯ.

ಮಹಿಳೆ ಮನೆಯಿಂದ ಹೊರಬರುವುದೇ ದುಸ್ತರವಾಗಿದ್ದ ಒಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ವೃತ್ತಿರಂಗಭೂಮಿಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಇಂದಿನ ಸ್ತ್ರೀಕಲಾವಿದೆಯರಿಗೆ ಆದರ್ಶಪ್ರಾಯವಾಗಿರುವ ಆರಂಭಿಕ ವೃತ್ತಿ ರಂಗಕಲಾವಿದೆಯರ ಸಾಧನೆಯು ಒಂದು ಕಡೆಯಾದರೆ, ಅವರಿಗೆ ಎದುರಾಗುವ ಅನೇಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಸವಾಲುಗಳಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಗೆದ್ದು ಇಂದಿನ ಯುವ ಪ್ರತಿಭಾ ವೃತ್ತಿರಂಗಕಲಾವಿದೆಯರಿಗೆ ಬರುವ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಹೇಗೆ ಎದುರಿಸಬೇಕು ಎಂಬುದನ್ನು ಅಂದಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ಸಾಧಿಸಿ ತೋರಿಸಿ ಮಾಗದರ್ಶನ ಮಾಡಿದ್ದರಿಂದ ಇಂದಿಗೂ ಆರಂಭದ ವೃತ್ತಿರಂಗಕಲಾವಿದೆಯರೇ ಆದರ್ಶಪ್ರಯಾರಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಾರೆಂದರೆ ಅತಿಶಯೋಕ್ತಿಯಾಗಲಾರದು. ಹಾಗಾಗಿ ಇಂತಹ ಆರಂಭದ ವೃತ್ತಿರಂಗಕಲಾವಿದೆಯರ ಕುರಿತು ವಿಭಿನ್ನ ಸ್ಥರಗಳಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಯನದ ಫಸಲುಗಳು ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಇದೇ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಉತ್ಕೃಷ್ಟ ಅಧ್ಯಯನಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಇಂದಿನ ಯುವ ಕಲಾವಿದೆಯರಿಗೆ ಸ್ಪೂರ್ತಿಯ ಸೆಲೆಯೊಂದು ಕಂಡಂತಾಗಿ ವೃತ್ತಿರಂಗವು ಇನ್ನಷ್ಟು ಪ್ರಜ್ವಲಿಸಿ ಸಾಹಿತ್ಯಿಕವಾಗಿ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕವಾಗಿ, ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ಕನ್ನಡವನ್ನು ಹೊರಜಗತ್ತಿಗೆ ಪರಿಚಯಿಸಿದಂತಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ವೃತ್ತಿರಂಗ ಕಲಾವಿದೆಯರ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ನಡೆಯುವ ಜರೂರಿವೆ.

ಕೊನೆಟಿಪ್ಪಣಿಗಳು

1. ವೆಂಕಟಗಿರಿ ದಳವಾಯಿ. (2003). ಕನ್ನಡ ರಂಗಭೂಮಿ ಮತ್ತು ಮಹಿಳೆ. ಪು.109
2. ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಮರಾಠೆ. (1999). ಕೊಣ್ಣೂರ ನಾಟಕ ಕಂಪನಿ. ಪು.14
3. ಮುರ್ತಜಾ ಬ. ಒಂಟಿ. (2016). ಪ್ರಮೀಳಾ ಗುಡೂರು. ಪು.44
4. ಗುಡಿಹಳ್ಳಿ ನಾಗರಾಜ. (2019). ಮರಿಯಮ್ಮನಹಳ್ಳಿ ರಂಗಸಿರಿ. ಪು.18
5. ಕುಲಕರ್ಣಿ ಕೆ. ಎಸ್. (2016). ನಾಳಿನ ಚಿಂತಾಕ. ಪು.104.

ಪರಾಮರ್ಶನ ಗ್ರಂಥಗಳು

- ಗುಡಿಹಳ್ಳಿ ನಾಗರಾಜ. (2019). ಮರಿಯಮ್ಮನಹಳ್ಳಿ ರಂಗಸಿರಿ. ಪ್ರಸಾರಾಂಗ ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ.
- ಕುಲಕರ್ಣಿ ಕೆ. ಎಸ್. (2016). ನಾಳಿನ ಚಿಂತಾಕ. ಅರ್ಶಿನಿ ಪ್ರಕಾಶನ.
- ಮುರ್ತಜಾ ಬ. ಒಂಟಿ. (2016). ಪ್ರಮೀಳಾ ಗುಡೂರು. ಕರ್ನಾಟಕ ನಾಟಕ ಆಕಾಡೆಮಿ
- ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಮರಾಠೆ. (1999). ಕೊಣ್ಣೂರ ನಾಟಕ ಕಂಪನಿ. ಪ್ರಸಾರಾಂಗ ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ.
- ರಂಗನಾಥ್ ಎಚ್. ಕೆ. (2014). ಕರ್ನಾಟಕ ರಂಗಭೂಮಿ. ಹೇಮಂತ ಸಾಹಿತ್ಯ.
- ವೆಂಕಟಗಿರಿ ದಳವಾಯಿ. (2003). ಕನ್ನಡ ರಂಗಭೂಮಿ ಮತ್ತು ಮಹಿಳೆ. ಕನಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನ.